

Inserati se sprejemajo in velja tristoopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " " " 2 "

15 " " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nebrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (samo administracija) in se spedi na Dunajski cesti št. 15 v Medijantovi hiši, II. nadstropje.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in sobota.

Nemško-konservativni shod v Lincu.

Kak razloček je med dunajskim partitakom in linškim nemško-konservativnim shodom! Tam so se bili zbrali večidel judje kršчени in obrezani, to je ljudje, ki so skoz veliko let državo in narode avstrijske zlorabili v svoje sebične in strankarske namene in ki ne vedo, kako bi zopet nazaj dobili zgubljeno oblast, tukaj se je sošlo več ko trikrat toliko, namreč okoli 10.000 poštenih in svobodnih mož iz nemških dežel avstrijskih! Za predsednika je bil izvoljen graf Brandis, govorili pa so najizvrstnejši govorniki, katerih imena smo že v zadnjem listu naznanili. Posamezne govore bomo bolj ali manj obširno še obravnavali in za danes razglasimo le resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta.

Glasi se v slovenski prestavi tako-le:

„Nemško-konservativni shod kot prosta skupščina konservativnih nemških mož avstrijskih izreče svoje prepričanje, da je le tista politika vsestransko koristna, ki z enako skrbijo goji in pospešuje edinost in moč cesarstva pa tudi samostojnost dežel, spoštuje vstavno vladanje, ter razširja in razvija politično volilno pravico po načelu vsestranske pravičnosti, ki pospešuje v zvezi s pravim redom državljansko svobodo, ki se pogaja, da se hitro izvršujejo želje, ki jih je konservativno ljudstvo že večkrat v raznih zborih izreklo glede poduka in odgoje mladine v ljudski šoli, ki vredi državno gospodarstvo z varčnostjo in pravično razdelitvijo davkov po razmerah davkarske zmožnosti in z varovanjem pridobitne moči, ter si

z vso gorečnostjo prizadeva povzdigniti vse stroke ljudskega gospodarstva, zlasti pa kmetijstvo in obrtnijstvo.

Nemško-konservativni shod je dalje prepričan, da more to konservativna večna državna zborna v zvezi z enako mislečim ministertvom in sicer le tedaj, ako se konservativna stranka za svoj namen poganja brez prenašanja z zmernim pa doslednim napredovanjem, ter z enako skrbljivostjo pospešuje ne samo koristi posameznih stanov ali razredov ljudstva, ampak koristi vseh ljudskih razredov, ako pri popolni in zvesti skrbi za lastno nemško narodnost spoštuje pravice drugih avstrijskih narodnosti ter nemški narodnosti pridobi veljavo po naravnem razvitku in omiki, ne pa s posilnimi postavami, in se toraj v zvezi s konservativnimi drugimi narodi avstrijskimi upira ščuvanju in zatiranju narodov.

Nemško konservativni shod naznanja, da se postavno drži vstave, da ljubi konservativna načela, da z zvestobo do cesarja in države zedinuje tudi zvestobo do vsega ljudstva in da je toraj v najboljšem pomenu besede ljudska stranka.

Nemško-konservativni shod naznanja, da v dosedanjih dejanjih pričujoče vlade ne sprevidi nobenega poškodovanja ali nevarnosti za nemško narodnost; on odločno oporeka nemško-liberalni stranki, ki se je predrzno šopirila, kakor da bi ona zastopala vse avstrijske Nemce, ali vsaj njihovo večino; on izreka, da trditve v resoluciji nemško-liberalnega zbora na Dunaji 14. novembra 1880, češ, da se je nemškega naroda po vseh deželah avstrijskih

polastil hud nemir, da je večina državnega zbora sovražna nemštvu, državni edinosti in svobodnim vstavnim načelom, in da avtonomistična stranka, napačno federalistična imenovana, namerava raztrgati temeljnopostavno, Nemce edinujočo vez ter zanikuje državo samo — da te trditve, pravimo, so neodpušljivo slepljenje ljudstva in obrekovanje avtonomistov zlasti nemških konservativcev. Tudi nemško-konservativni shod slovesno oporeka v ravno tisti nemško-liberalni resoluciji izrečeni trditvi, da bi od nemških liberalcev samih pričeti boj mogel motiti ali zadrževati zdatno gojo državo — in narodno — gospodarskih korist, ter izreka gotovo upanje, da se bodo gori omenjenim, naj imenitnejšim ljudskim koristim škodljivim nameram odločno ustavili konservativni poslanci vseh avstrijskih narodov, da bode narodnih preprirov konec, in da bodo vse moči v zvestem spolnovanju svojih dolžnost posvetili zdatni skrbi za državo- in narodno-gospodarske koristi, zlasti pospeševanju kmetijstva in obrtnijstva, in brambi ter prospehu domačega dela v prid Avstrije in narodov njenih.“

Važnost tega shoda se ne more tajiti, in še liberalnim listom se pozna, da spoznavajo imenitnost te ljudske izjave. Norčujejo še sicer, da so bili večidel le kmetje in duhovni zbrani; pa kaj je s tem rečenega? Ali mar kmet ni toliko vreden, ko judovski barantač, ali mar kmet ni svoboden državljani, ki ima ravno tako pravico, ko vsak drug?

Posebne važnosti na tem pravem nemškem shodu je pa, da so zanikali to, da bi bilo nem-

Bankovčar.

Dogodba na sodnijske spise naslonjena.

Nekaj nepričakovanega.

(Dalje.)

Ali ravno tu je zadel ob hudo grčo, besede „Albina“ ni Janezu nihče izgovoril, da bi se ta ne bil v svojih mislih ves prerodil. To je tako, kakor če spustiš najhujšo ognjeno električno moč v led in potem misliš, da je še led. Zato se je pogovor mahoma zasukal na vso drugo stran, da je direktor kar strmел in Janeza gledal, kakor bi se mu sumljiv zdel zaradi pametnih možgan. Dolg je bil ta pogovor, tako dolg, da se je strežajem že čudno zdele, kako da tako strašno dolgo štrečno razmotavata tu, in so jeli na ušesa vleči besede, pa zastonj, ker je bil pogovor v tujem, laškem služabnikom nerazumljivem jeziku, razen tega pa še zelo tih, da bi si bil človek, ki bi bil hotel poslušati, lahko ušesa spahnil ali zvil. Še le pozno sta šla domú, se reče: Janez na svoj dom, direktor pa v gostilnico. Pred razhodom si podata roki, slišati pa je le eno besedo: „Jutri!“

Drugi dan, ko je gospa Albina še le par ur počivala po krasni ponočni veselici, Janez

pa bil že davno pokonci v svoji delavni sobi, se oglasi pri hišni gospod — mi že vemo, kdo je — in želi govoriti z gospo. Hišna pa, ki ima strogo povelje, gospo nikdar buditi, posebno pa še takrat ne, kedar je šla pozno zvečer ali marveč zgodaj jutraj spat, mu kratko malo odgovori, da pred poldnevom z milostljivo ne more nihče govoriti. Na čelu postarjega gospoda se prikaže nekaj temnega, vendar gre in napové svoj prihod pozneje. Ko pride o poldne, je gospa milostljiva pač že pokonci, pa potrebuje še par ur, da se obleče za sprejem.

„Nesite ji mojo karto“, veli obiskovalec vidno nevoljen ter dá hišni svoj listek z imenom.

Hišna nese list v sobo, pa pride kmalu nazaj z odlokom: „Milostljiva bodo že pozvonili, kedar bodo pripravljeni za sprejem.“

Tako?! To je pa očetu že preveč, kar za hišno dere v sobo, ktera tako predrznost naznanja z velikanskim krikom.

In kak je bil sprejem? Misli kdo, da je Albina šla očetu naproti ter ga objela? Kaj še! Prav nevoljnega obraza polovico pomoli čez ramo in prve besede njene so:

„Prinas ni navada sprejemati možkih, do-

kler nismo za to oblečene in pripravljene. Tako je vsaj po boljših hišah.“

Dosti! Ne maramo praviti nič, kako sta se razgovarjala oče in hči, ker to ni spodobno. Pri hčeri nič otročjega čustva, nič srca do očeta, pri očetu strmenje. Ko slednjič po kratkem besedovanju pride iz sobe, mu z ust buhnejo nevoljne besede:

„No, takega škrata bi pa jaz svojemu najhujšemu sovražniku ne privoščil za ženo, če ravno je ta šopirna, preširna in spridena stvar moja hči. Prav po materi je, po meni ne. Janez je ubit ž njo, ne pomaga mu nič. Taka stvar je dobra še le, ko segnijo.“

Lepa sodba taka, ali oče, primi se za uho sam! Saj si imel kdaj moč, kakor jo ima zdaj Janez. Hahaha! Ti nisi znal krotiti žensk, nikar ne sodi Janeza!

Skoro bi bil direktor o takem premišljevanji zgrešil pot do Janezeve sobe. Ali ta ga je že čakal, slišal je bil ob vratih tudi ves mikavni pogovor med očetom in hčerjo, a čudil se ni, da tudi oče ni našel srca tam, kjer ga mož še zmiraj in zmiraj išče. Njemu je očitala prenizek stan — no! oče ji je vendar po rodu enak in menda tudi dosti izobražen, da se zna vesti nji spodobno.

štvo v kaki nevarnosti. Kot laž in obrekovanje so odbijali od sebe sumničenje, češ, da bi ne bili zvesti Nemci, da bi bili fevdalci in klerikalci. Ako kdo pravice drugih narodov spoštuje, ni treba, da bi moral zato svoj narod zaničevati ali zatajiti. Zarad ostalih dveh sumničenj pa je Lienbacher rekel: „Mi nismo fevdalci, ker nobeden od nas ne misli na to, da bi tlako in desetino zopet oživil in v veljavo spravil, in še grajšaki sami tega ne zahtevajo; klerikalci pa tudi nismo; skoravno namreč duhovski stan čislamo in spoštujemo, se vendar ne potegujemo samo za njegove koristi, ampak za koristi vsega ljudstva, vseh stanov; „klerikalec“ pa bi se zamogel le tisti imenovati, ki bi se potegoval edino le za koristi duhovskega stanu.“

Shod je naredil na poslušalce ta vtis, da je bila tam zbrana množica poštenih mož, ki mirno in dostojno odbijajo od sebe laži in obrekovanje nemških judov in raznoterih drugih liberalcev.

Kdo bode zmagal?

„Gotovost zmage zavisi na dostojnosti boja.“
V. Hugo.

Hud boj bije cerkev katoliška na Francoskem. Opustošeni samostani, prazne cerkve, zaprte samostanske šole so glasne priče krivic, ki se gode katoličanom med Francozi. Vesel mora biti teh dogodkov znani pisatelj francoski Viktor Hugo, ki je nedavno govoril pri razdavanju daril med učence ljudskih šol o razmeri med cerkvijo in liberalizmom, kar se tiče šol. Šole naj oskrbuje država, cerkev nima tu opraviti ničesar, to je glavna misel V. Hugova. Kako hitro so mu spolnili želje Gambeta in sodruga njegova! Jezuitje in drugi učeči redovniki so pregnani, razkropljeni, če tudi s silo, nič ne dé. V. Hugo pa kliče vladi: „Vse gre dobro, zdaj ste na pravi poti. Zlo je za vami, a vso srečo imate pred seboj; napredujte; volja najviša se spolnuje.“ Tem načinom pridobiva država šole čisto v oblast svojo. Uči naj se v njej, kar in kolikor hoče država. Kaj bode z naukom krščanskim? Za-

govarjalci liberalnih šol se sicer protivé, da bi bile njih šole brez Boga, a ako pogledamo malo globokeje v njih namene, vidimo, da je to le prazna fraza, ki zgine kakor pena. Naj trde, da goje v šolah nauk krščanski, mi jim tega ne verjamemo. Toda ne bomo preiskavali, jeli pantheizem, ali deizem ali materijalizem,*) kterege podpirajo po šolah, le toliko smemo reči, da vera, katero goje v šolah ni katoliška. Kajti cerkev, ki ima edina pravico odločevati to, je že mnogokrat obsodila liberalne šole. Zato je tudi na mnogih krajih zidala katoliške šole, ktere so pa povsod prenapolnjene. Zgledov imamo dovolj na Francoskem in v Belgiji. Razvidno je iz tega, da je krivično, ako francoska vlada razdira s silo šole redovnikov. Dela, kakor bi hotela v resnici zatreti mišljenje katoliško v srcih mladine. A ko bi ona poznala zgodovino, morala bi odstopiti od nasilstva svojega, kajti uči nas zgodovina, da cerkev katoliška je nepremagljiva. Mogoče jo je zatirati, vničevati, a uničiti je ni mogoče. Cerkev katoliška premogla je svet poganski, trpela mnogo preganjanja, a zatrta ni bila nikdar.

Dandanes pa se toliko hvali liberalizem, a kake sadove on prinaša, treba nam je prazniti?

O tem pravi Viktor Hugo: Gospodje, dokončajmo veliki vek, kajti ta nam je prinesel prve sadove silne revolucije, ktera se bode imela imenovati francoska revolucija, kader postane splošnja, ker pri nas je njen vir.“ Novošegno šole zove toraj Viktor Hugo sad revolucije. Dalje pravi: „Nismo prijatelji preli-vanja krvi v vojskah, nismo prijatelji obsodb pred kaznovanim sodiščem, nismo prijatelji pekla, ki ga uče v dogmatiki.“ Krasne besede, a brez cene in brez smisla. „Naš sad velja naj ljudem, posebno vladarjem, ki niso človekoljubi.“ Vsak vidi, da v teh besedah oznanjuje Viktor Hugo revolucijo proti vsem obstoječim napravam in razmeram. Toda naj pride, kar hoče, cerkev katoliška, ne bode uničena, vsaj je zidana na skali, na trdni skali pomoči Božje.

*) Razne verske zmotnjave.

Vred.

Politični pregled.

V Ljubljani 24. novembra.

Avstrijske dežele.

Dopisnik nekega francoskega lista je govoril z grofom Taaffetom in ta mu je rekel, da se zdaj ustavovercev več ne boji, ker se je pokazalo, da ljudstvo ne stoji za njimi. Rekel je nadalje, da ne bo uganjal nobene politike, glavna stvar mu je, da zabranjuje prepir med narodi in da podeli vsakemu svoje. — Nam je to čisto prav, a ravno zato vprašamo: Kje pa so dejanja, kje je obetana ravnopravnost za Slovence?

V vladnih krogih se govori, da se bodo pri nekterih deželnih vladah in namestništvih skoraj vršile važne osobne premembe. Ali bode pač pri tej priliki tudi pri nas gledé šolskega nadzorništva prišla tolikanj zaželjena prememba? Nam ni treba dveh šolskih nadzornikov, katerih eden (za srednje šole) biva v Gradcu; en sam nadzornik bi lahko opravil ves posel, samo mora biti za to bolj zmožen kakor ljudski šolski nadzornik Pirkner. — Tudi pri učnem ministerstvu bo neka prememba in pravijo, da postane sekcijski načelnik Lemajer finančni prokurator na Dunaji, ker gre baron Gödel boje v pokoj. Eni pa pravijo, da postane Gödelnov naslednik dr. Schlosserer.

Gouvernér deželne banke je postal dosedanji deželni maršal gališki grof Wodzicki.

Dež. predsednik na Koroškem je postal dvorni svetovalec Schmidt-Zabierow. Dozdaj je služil pri ministerstvu notranjih zadev in se je v zadnjem državnem zboru kot vladni komisar vdeleževal odsekovih sej za premembo obrtnijske postave, kjer je razodeval veliko razumnost, treznost in odločnost. Star je okoli 50 let, je majhne pa krepke postave in gladko obritega prijaznega obraza. „N. fr. Pr.“ pravi, da je bil Schmidt pod Hohenwartom voditelj korespondentnega vrada, tedaj pristaš federalistov. Bomo videli, kako se bo vedel nasproti koroškim Slovencem! Ako hoče pravičen biti, najde dela dovolj, da

Gospá, po tem dogodjaji razburjena, je potrebovala za napravljanje še uro časa več ko navadno, zato sta zet in tast imela še dosti prilike razgovarjati se do kosila. Pri kosilu se bodo videli vsi trije skup, bo zeló mikavno.

Ali kako je to, da direktor odide pred kosilom, ker je menda po vsem svetu navada taka, da se dragi gostje, posebno pa še tako bližnji zlahtniki obdrže pri kosilu, če je le kaj v hiši, da se na mizo prinese? Da, direktor, tast in oče res gre, zet mu stisne roko, a ne tako, kakor znancu, ki gre za zmiraj ali ga vsaj za več časa ne bo videl, marveč kakor prijatelju, ki gre iz hiše, iz ne iz kraja. — Zakaj to?

Pri kosilu sta bila Albina in Janez sama. Njo so boleli zobje, a on se je zmiraj držal za glavo. Taki ljudje ne govoré veliko, vsak se zmuzne kedar more, da le prej pride zopet vsak v svoj kraj. Zato se ni čuditi, da je še le ob koncu kosila, ko sta že oba vstajala, zmagala ženska radovednost, kajti Albina je prašala — na videz kar tako memo gredé:

„Saj veš, da je bil moj oče danes tu?“

„Vem“, je kratek odgovor.

„Misli mar tukaj ostati?“

„Ne, je že odšel.“

„Domù?“

„Ne vem, kam.“

Po kratkem tem besedovanji odvesla Albina v svojo sobo in se zamisli v romane in modne časnike, dokler le pride nekaj znancev in znank na obiskovanje. Zvečer je bila pri Morili mala večernica bližnjih prijateljev in prijateljic, a Janez se je ni vdeležil, Albina ga je izgovarjala, da ga — kakor večkrat — zobé bole in to so verjeli vsi tem rajše, ker ga ni nihče pogrešal.

Ali Janeza ni bolelo nič, kajti ob mraku šine skoz stranska vrata iz hiše in gre več ulic križem, da pride do neke neznatne hiše, v katero šine. Tam ga čaka že — kdo? nihče drugi ko direktor, tast njegov. Ta ga molče pelje v sobo zadej na dvorišči, v katero stopita oba in se zakleneta. —

Naslednje dni je več zabojev iz Morilove hiše neslo in peljalo se v to zakotno hišo, tudi Janez je že večkrat sam tje šel s polnimi žepi drobnega orodja in kmalu je bila soba polna raznovrstnih čudnih železnih in bakrenih brkljarij. Po vsem, kar smo dozdaj zvedeli, nam ni težko uganiti, čemu je to orodje, saj smo veliko enacega videli že pri Janezu v podstrešni sobi, ko je bil še ubog, a priden delavec v fabriki. Zato brž vemo, da je to delavnica bankovcev. Kdo jih dela? Janez ne,

ta hodi le zvečer gledat, tem pridneje pa dela zdaj direktor, ki skoro nič ne gre iz hiše.

Teden dni je že, kar trpi to skrivno in samotno delo, ko pride nekega večera Janez in praša:

„Koliko je že gotovega?“

„Za 200.000 tisuč desetakov in za pol milijona stotakov“, je odgovor.

„Stotakov preveč, desetakov premalo“, odloči Janez; „toraj le še jutri, kolikor gre, desetakov.“

Po tem sedeta, Janez izleče iz žepa par butelij vina in oba pijeta na dobro srečo, da bi se blago tudi tako spečalo, kakor se je posrečilo pri delu.

Res, lepo je to blago, od pravega težko razločiti. Dolgo, skoro vso noč traja pregledovanje, nekaj ponesrečenih se spremeni v pepel, le kar prestane ostro in umno sodbo oči in rok, gre v zvezke, katerih polovico vzame seboj Janez. Dva dni potem je bilo dokončano, orodje sta polomila, potrla in skazila tako, da se ni poznalo, čemu je služilo. Le ploše, ki so Janeza toliko dela stale, so se jima smilile, zato sta jih zakopala v okolici mesta, čeravno je Janez rekel, da je bolje, če se vniči vse. Nevarno le to ni, kar se vniči.

(Dalje prih.)

odpravi mnoge krivic, ki jih tamošnji naši rojaki trpe, ki bi smeli pač s pesnikom reči:

„Na tleh leže slovenstva stebri stari,
V domačih šegah vtrjene postave —“

Davek na žganjarne, ki se bo v državnem zboru pretresal, bo znašal po vladnem predlogu po 10, 20, 40 do 100 gld. na leto, v manjših krajih namreč menj, ko v večjih mestih. Za odpravo premnogih žganjarn bo treba ali določiti njih število, ali pa postaviti tako visok davek, da ne bo mogel vsak napraviti žganjarne.

Vnanje države.

Med **Turki in Albanci** je bojda prišlo do boja. Črnogorci pa tega nič radi ne verujejo. Najbrž hoče turška vlada s tem le evropske diplomate slepiti.

Na **Italijanskem** hočejo zopet enkrat ministerstvo vreči, ker bi spet drugi radi ministri postali. To se ponavlja v Italiji vsako leto trikrat. Liberalci so namreč vsi poslanci (katoličani se ne vdeležujejo volitev), tedaj ni drugega razločka in prepira med njimi, ko za to, kdo bo minister, da se bo na državne stroške mastil. Komaj se je kdo na ramah drugih vzdignil na ministerski stol, že ga zapusté prejšnji tovarši in se zavežejo z drugimi nezadovoljnimi v ta namen, da ga zopet doli vržejo. Tedaj je vse eno, naj bo kdo zmožen ali ne za svoj posel, on se ne sme ogreti na ministerskem sedežu. Te žalostne razmere so le mogoče, ker v zbornici ni principijelnega boja, kakor v drugih parlamentih, kjer se konservativna stranka volitev udeležuje.

Laški republikanci pa hočejo to prenameriti z vstopom novih radikalnih moči. V kratkem mislijo sklicati tabor, v katerem bodo zahtevali občno volilno pravico. Potem bi prišlo pač mnogo socialistov in republikancev v zbor, pa tudi mnogo katolikov, če se bodo ti vdeležiti hoteli.

Iz **Rima** ima „Čech“ novico, da sv. Oče nameravajo v stari baziliki sv. Klemena, kjer je sv. Ciril pokopan, temu svetniku na čast postaviti altar. — God sv. Klemena se bo letos posebej obhajal na Velehradu in v Pragi. — Sv. Oče so darovali 60.000 frankov za ustanovo Poljskega semenišča v Rimu.

Izvirni dopisi.

Iz Šentvida pri Ljubljani, 21. nov. (Naše šolske razmere.) V „Slov. Narodu“ od 21. t. m. opisuje neki tukajšnji dopisnik učitelja g. K. in naš krajni šolski svet, — vendar pa tako megleno, pohlevno in površno, da moram reč bolj natanko razložiti. — Že meseca septembra l. l. je bil g. K. pri tukajšnjem krajnem šolskem svetu tožen, da šolski mladini ni ravno v dober zgled, na karga je naš okrajni šolski svet pozivljaj, da naj se opraviči, drugače se bo reč višji šolski oblasti naznanila. G. K. na to obljubi, da bo dotične tožnike pri sodnji tožil, ter se tam opravičil; — in res stori ta korak. Ali, ko se je dan obravnave bližal, začel je g. K. zatožencem pisariti, ter jih prositi, da naj bi se z njim sprijaznili in sitno reč na stran pustili; — pa oni te ponudbe niso sprejeli. Slednjič g. K. tožbo sam ustavi, in obravnava, h kateri so bili zatoženci 28. oktobra s pričami prišli in z njimi tudi predsednik krajnega šolskega sveta g. Jože Matjan, se ni mogla vršiti, ker je tožnika manjkalo. Vsi pa so iz tega sklepal, da se g. K. ni upal opravičiti. — Med tem je bilo predsedniku krajnega šolskega sveta od mnogih veljavnih oseb naznanjenih

še mnogo drugih pregreškov, kar je baje predsednika krajnega šolskega sveta pripravilo, da je reč sporočil c. kr. okrajnemu šolskemu svetu; drugi dan po tem je prišel pa g. učitelj k predsedniku, ki mu je še z nekim šolskim svetovalcem potrdil, da ima šolo v redu in da se sme s tem pri c. kr. okrajnem svetu skazati. Ali ni to čudno? In mar ni res opravičena želja, da bi se sedanji krajni šolski svet postavno razpustil?

Vsled tega so, za korist šole bolj vneti možje reč naznanili veleslavnemu c. k. dežel-nemu šolskemu svetu, ter prosili disciplinarne preiskave. — G. učitelj se hvali, da ima pri višjih šolskih oblastih mnogo prijateljev, ki ga bodo branili, da se mu ne zgodi hudo, in skoraj bi to verjeli; kajti meseca julija lanskega leta, se je od tukaj c. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku g. Raim. Pirker-ju naznanilo, da je g. K. nekega dne omenjenega meseca šolo odložil in med tem, brez dovoljenja cerkvenega predstojništva, pri neki poroki v cerkvi orgljal, in res, nič žalega se mu ni zgodilo in ponosno je potem povdarjal, da on pri g. Pirker-ju kaj velja. — Vse drugače pa se je pred nekimi leti učitelj g. Sajé, v Šentjerneji na Dolenjskem, za čisto enaki prestopok kaznoval. Ali niso šolske postave za vse kranjske ljudske učitelje enako veljavne?

Iz Zagreba, 21. t. m. (Izv. dopis.) Potresov smo imeli v Zagrebu do danes blizu trideset, se vé da ne takih, kakor je bila katastrofa 9. o pol osmih. Zaupamo v Boga, da se taka katastrofa ne bode več ponovila; tudi ko bi se ponovila slabēja — nas ne bi bilo več med živimi. Močnejši udarci so bili zlasti 11. v četrtek predpoldne in pa v noči od 15. na 16. t. j. od ponedeljka na torek. Dasi ravno se je zemlja spet zibala hudo in potresla omajane hiše, vendar ni bilo opazati nove škode, samo razpokline in zevi v zidovji so se še bolj razširili. Ali če ti drugotni potresi tudi niso naredili materialne škode, bili so vendar strašni in prestrašni zavolj svojega vpliva na že prej do smrti preplašeno prebivalstvo. Zlasti potresi v noči od 15. na 16. so imeli grozne posledice. Prvi znatnejši udarec je prišel o polnoči in po tem so jih šteli do jutra še sedem. Koj o polnoči bežalo je v groznem strahu in trepetu pol prebivalstva na široke ulice in prostorne trge, a niso se vrnili pod streho do belega dne. Očevidci mi pripovedujejo o tej noči strašnih reči. Onemogli od straha in prebdenih noči, popadali so ljudje po mokrih tleh, drugi so bili srečni, da so prinesli s seboj kako plahto ali desko, da so za silo obskrbeli deco in onemogle starce. A to ni bil siromašen svet — to treba pomisliti — to so bili sicer premožni ljudje, ali vsaj taki, da niso vajeni pomanjkanja trpeti. Še ko sem zjutraj izšel na ulico, našel sem na Jelačičevem in Zrinjskega trgu polno ljudi, ki so ondi prenočili, nekteri na vozeh, drugi na tleh. Že pred to nočjo pobeglo je iz Zagreba nekoliko tisoč ljudi, ali v torek 16. počela je skoro splošna selitev.

Vsak vlak jih je odnesel nekoliko stotin proti Zidanemu mostu, proti Karlovcu in Reki, proti Sisku in na Madjarsko. Zvečer je bilo na kolodvoru tolko ljudi, ki so bežali, da ni bilo dosti železničnih vozov in so se mnogi morali nehote vrniti v nesrečno mesto. V sredo, četrtek in petek bili smo še dosti mirni. Potresov je bilo malo in neznatnih, tako, da jih mnogi celó opazili niso. Sinoč v petek nas je o 1/2 12 spet prebudil močnejši potres in na to se je začelo bliskati in grmeti kakor o najhuji nevihti v vročem poletju. Zlasti je mnoge iz nas

poplašilo strahovito gromenje. Po tem je jelo grmeti spet pod zemljo — ob kratkem deset dni že živimo v neprestanem smrtnem strahu — a nobeden ne vé, kdaj in kako bo to končalo. Naši živci so tako oslabele, da se stresemo pri najmanjem šumu in nemiru. Pri vsem tem so mnoga poročila vnanjih časopisov prenapeta in netemeljita. Kaj naj se misli o vulkanskih prikaznih v naši okolici, ki so jih zasledili in videli samo nekí mladi ljudje, hoteči tako pokazati svojo učenost, o tem sem že pisal. Polne laži so poročila onih listov, ki nimajo svojih dopisnikov v Zagrebu, ki toraj sami sestavljajo dopise po prenapetih glasovih, ki jih slučajno dobojo. Tudi je zadnje dni prišlo mnogo tujih dopisnikov sem, ki poročajo na vse strani sveta, večkrat tudi preveč. Resnica je ta: Zagreb je omajan v svojih temeljih — ni ga ne enega poslopja, ki ne bi bilo poškodovano — ali Zagreb, hvala Bogu! ni podrt, ni sesut; Zagreb je ranjen, res težko ranjen, ali Zagreb še živi. Res je, tako se Zagreb ne bode kmali razvijal in razcvetal, kakor se je začel v zadnjih letih; sedanji rod ne bo nikoli pozabil, kaj je pretrpel; rane, ki nam jih je usekal potres ne bodo v desetletjih zaceljene, ali nade v srečnejšo prihodnost še nismo izgubili. Jedro je zdravo, to so nam pokazali ti grozni dnevi. Zapustili so nas tujci in bogataši, ali možje javnega zaupanja so ostali z nami. Prenašal je vse strahote z nami ban in kardinal — odšla sta še le zadnje dni, ko sta mislila, da nevarnost več ne grozi, ban v opravih v Pešto, a kardinal na svojo grajščino, zavolj bolehnosti. Sreča je za Zagreb, da ima v tej veliki nesreči tacega načelnika ali župana, kakor je naš Mato Mrzovič. Miren in hladen dela noč in dan, razmišlja, odgovarja, tolaži, zapoveduje — vrata njegove pisarne se nikdar ne zapro, toliko ljudi dohaja k njemu. In vendar je temu na videz tako mirnemu možu zastala beseda v grlu in od ginjenja ni mogel dalje govoriti, ko je v mestni seji slikal strahote nesreče in omenil, da so nekteri celó znoreli. Zagreb in dežela ne bo smela nikdar pozabiti njegovih zaslug. Izdano je že mnogo lepih in koristnih naredb, odpravljen so največje nevarnosti, ki so nam grozile od na pol podrtih poslopij, določeni so najpotrebnejši popravki itd. Med naredbami ne morem, da ne omenim ene. Posebno med prostim ljudstvom, pravi naredba, navadne so grde kletve, ki širijo vzlasti med mladino pohujšanje. Zabranjuje se vsaka kletva pod kaznijo do 14 dni zapor.

Sploh se marljivo popravlja, kolkor se pred zimo more popraviti, a nektera velika poslopja, ki niso več za popravek, se podirajo. Delavcev je prišlo od vseh strani več tisoč, z njimi se vé da tudi dosti moralne sodrge. Za to se že tudi čuje o tatvini od več strani. Prve dni je vladal vzoren red, Zagreb sam res nima proletariata. Jako dobro so došli vojaki, pioniri in ženijske čete, ki na najnevarnejših mestih delajo brez strahu. Posebno žal je vsakemu veličanstvene stolne cerkve in cerkve sv. Marka, ki se je na mestne stroške pred več leti tako lepo počela predelavati. Kakor sem vže pisal, rekel je arhitekt Bollé ki vodi restavracijo stolne cerkve, da je nevarnost velika, da se bode sama podirala naprej. Z velikim trudom dobil je nekaj srčnih ljudi, da bodo podprli, kjer je nevarnost največja. Bili so že pri delu, kar pride spet potres in vsi zbeže iz cerkve. Čez nekoliko dni je vendar junaški graditelj s svojimi tesarji in kamnoseki podprl svod in tako rešil, kakor pravijo, več ko 200.000 gld. Vsi znameniteji

objekti, ki so zadeti od potresa, so že fotografirani. Brez dvoma so take fotografije že tudi v Ljubljani. Fotografiran je tudi strašni prizor v stolni cerkvi. Odprla in podrla se je ena grobnica in celi skelet leži zunaj na razvalinah. Pokopan je bil ondi l. 1855 kanonik Wiesner. Po teh čisto vernih fotografijah bode vsaj nekoliko videli, kako je v Zagrebu. „Narodne Novine“ tožijo, da je pobegnilo posebno veliko kranjskih kuharic. Od kar je grmelo v noči od petka na soboto, neprestano dež lije, da že Sava izstopa. Strehe še niso pokrite in toraj nadloga velika. Z Bogom!

V Zagreb je došlo od vseh krajev toliko delavcev, da jih zdaj mnogo brez dela po mestu postops, in kadar potrosijo denarje, zahtevajo od mestnega poglavarstva, naj jih ono spravi domu. Vsled tega je župan mestnim in občinskim predstojništvom razposlal razglas, da naj v Zagreb ne pošiljajo nobenih delavcev, dokler se jim od mestnega poglavarstva ne sporoči, da delavcev potrebujejo. Veliko zmešnjav prihaja tudi od tod, ker nekteri podvzetniki svojih delavcev redno ne plačujejo, dasi oni dobivajo predplače, eni pa jim pogojeni zaslužek vtrgujejo. — Deželna vlada je dala po vseh podžupanijah preceniti škodo, ki jo je potres prizadejal javnim in privatnim poslopjem. Nar več škode v podžupaniji Zagrebski je v mestu sv. Ivanu na Zelini, kjer so vse hiše bolj ali manj poškodovane. — Za podporo stradajočim se je tudi v Belemgradu sestavil odbor, kateremu je predsednik bivši vojni minister Nikolič. — Rahel potres so čutili v Zagrebu v soboto po noči in v nedeljo popoldne.

Domače novice.

V Ljubljani, 25. novembra.

(Dr. Bleiweis) je včeraj obhajal svoj god. V torek zvečer ob 9. uri so mu čitalnični pevci pred hišo zapeli in med petjem prižgali tudi bengalični ogenj, ki je krasno razsvetljeval škofijski trg. Naj pri tej priliki ljubljenu očetu naroda slovenskega izrečemo iskreno vošilo, da bi mu dal ljubi Bog še prav dostikrat obhajati godovni dan!

(Novi zemljišni davek) za deželo Kranjsko bo od sedanjega za 40 odstotkov nižji in ne bo znašal samo okoli 100.000, ampak 343.000 goldinarjev manj, kakor doslej. Ako bo imel kdo namesto dosedanjih 100 gold. plačevati le 60 glid. se mu bo to pač nekoliko poznalo in prileglo.

(Konfisciran) je bil v torek „Slov. Narod“ zaradi opazke o cesar Jožefovi svečanosti.

(Mráz) nam napovedujejo vremenski preroki. Ker se vremenar (barometer) na zahodu čedalje bolj vzdiguje, proti severu pa pada, sodijo, da bode skoraj potegnil sever in napravil občutljiv mráz. Bomo videli, ali se bode to vremensko prerokovanje bolj potrdilo, kakor stari kmečki pregovori, ki letos pač niso obveljali.

(41 različnih stipendij za dijake) je v „Laib. Ztg.“ od 24. t. m. razpisanih. Prošnje za nje se imajo šolskemu vodstvu izročiti do 15. decembra.

(Gledišna predstava) na korist revnim otrokom privabila je v nedeljo mnogo občinstva v našo deželno gledališče. Igralo se je precej dobro, ženske moči so možke nadkrilovale. Posebno veseli smo novega talenta, ki se je pokazel ta bart na odru, namreč novega komika g. Rudolfa. Naj bi se začel uriti in vaditi, da postane krepka podpora naši Taliji! Prvi naš komik, gosp. Kajzelj, je tudi ta večer prisilil marsikoga še v teh slabih časih k smehu. —

„Kdaj dobomo zopet redne slovenske prdstave?“ tako se poprašujejo žalujoči rodoljubi.

(Shod mislijo napraviti) v nedeljo 28. t. m. tukajšnji obrtniki in rokodelci, da se razgovoré o svojih zadevah in potrebah, ako jim ga dovoli mestna gosposka. To je menda dalo povod telegramom v raznih listih, da se snide ljudski tabor, ki bode oporekal sklepom dunajskega parteitaga. Tega pa pri nas pač ni treba.

(Občnega zbora kmetijske družbe) se je včeraj vdeležilo 48 udov. Za predsednika je bil izvoljen g. J. Seunig, grajščak na Bokalcih, za odbornike pa gospodje Brus, Lasnik, dr. Poklukar, Souvan stareji, Vičel, dr. Maks Wurzbach, dr. Kozler, Goll in Neklovski. Račune družbine bosta pregledovala gg. Fardo Souvan in Karl Žagar. Za častna uda sta bila izvoljena z aklamacijo miniser kmetijstva grof Falkenhayn in deželni predsednik g. Winkler, za dopisovalna uda pa gg. dr. Ceh, ud ces. natoroznanske družbe v Petrogradu in Dumek, vrednik „Hosp. Novin“ v Pragu.

Razne reči.

— Požarni straži v Škofji Loki je vodstvo pogorele papirnice v Medvodah povrnilo stroške, ki jih je imela o priliki, ko je prišla tje gasit (71 glid. 80 kr.) ter ji še po vrhu podarilo 50 glid.

— Razpisana je služba kancelista pri kresijski sodnji v Novem mestu (prošnje do 18. decembra) in služba učitelja v Komendi pri Kamniku z letno plača 400 glid. in stanovanjem. Prošnje do 10. decembra pri krajnem šolskem svetu v Kamniku.

— Zgled iz starodavnih časov današnjim Nemcem v poduk. Znano je iz zgodovine cerkvene, da je bil sv. Wolfgang biskup (škof) v Regensburgu a vsa česka zemlja spadala je takrat biskupu v Regensburgu. To je bilo iz jene strani dobro, ker biskup in duhovstvo nemško prejemali so lepe dohodke od Čehov; a nasproti bilo je slabo, ker nemški duhovni niso mogli vstrezati vsem potrebam vernih Čehov. Sv. Wolfgang spozna o hudo napako, ter om ni pri priložnosti svetovalcem svojim, da misli oddeliti Česko od biskupije svoje, ter delati na to, da dobe lastnega vladiko. A svetovalci prigovarjali so mu, naj tega ne stori. Toda nesebični škof ostane pri sklepu svojem; tako pa je nastalo škofijstvo v Pragi. Kako nesebičen je bil sv. Wolfgang, kaže nam tudi drug dogodek. V Regensburgu bil je imeniten samostan sv. Emerana. Ondotni biskup bil je tudi temu samostanu opat, prejemal dohodke in dajal menihom, česar so potrebovali; toda biskup se ni mogel mnogo pečati s samostanom zaradi premnogih opravil, zato je bila disciplina slaba, pravega reda je manjkalo. Sv. Wolfgang tega ni mogel trpeti, zato prepusti vse dohodke samostana, ter izvoli opata v samostan. Častila ga je radi tega tudi cerkev. Umril je leta 994. Tega blagega biskupa priporočamo današnjim zaslepljenim Nemcem v patrona, od njega naj se uče nesebičnosti in pravičnosti do Slovanov. Kajti on se ni bal, da bi bilo v nevarnosti germanstvo, če Slovani dobe kar jim gre po pravici; v srcu njegovem bila je ljubši ljubezen in pravica, nego čast in dobiček posvetni. Zato časté sv. Wolfganga Čehi kot svojega patrons, a tudi na Kranjskem časté ga verniki.

— Č. g. Mihael Napotnik, ki se je v duhovnem vstavu sv. Avgušтина na Dunaji pripravljaj za doktorstvo, bil je 19. t. m. v vseučiliški dvorani slovesno za doktorja bogo-

slovja proglašen. G. Napotnik je doma v Konjicah, škofije lavantinske, ter je bil šel z našimi vojaki kot vojaški kaplan tudi v Bosno. Napotnik je tudi izvrsten in jako spreten slovenski pisatelj, ter je za slovenske časnike spisal mnogo prav lepih in podučljivih reči. Popotovanje v Bosno je popisal v „Slov. Gosp.“, O' Conella v „Slovencu“ itd. Prav iz srca mu toraj k novemu dostojanstvu čestitamo in želimo trdno zdravje, da bi zamogel mnogo delovati v čast sv. katoliške cerkve in na korist milemu narodu slovenskemu.

— Slovastvo. 1. Pesmi. Zložil Miroslav Malovrh. Novomesto. Tiskal in založil J. Krajec. 1880. 16° str. 68. — „Ah! mnogo je, da ne znorim britkosti!“ tako poje v zadnji vrstici svoje knjige, in to mu verjamemo, kajti čuditi se je, da se dandanes more taka krparija — proza gola v vezani obliki — Slovincem ponujati, morebiti celo za duševno hrano! Neistinito n. pr. je koj prvo povedanje. Zelo razlikujó se pesni, ktere bralcem tu podam; opeval sem predmete razne, nebeško kapljo, domovino — kje neki? Vse so istega vira — iz frivolnega srca, kakor Malovrh sam pravi, in po malo različnem kopitu, v slabo merjeni besedi, in istega obsega. — neke norske ljubezni v kateri nobenega vzvišanja, nobene poezije ni. Bedarija, sam jo zove tako, in z Narodom in z Novicami obžalujemo založnika, da ima za dobro voljo denarno zgubo. V njegovo pohvalo moramo namreč naznaniti, da je prodajo teh pesmi prostovoljno ustavil.

2. Glasi katoliške družbe za Kranjsko se razpošiljajo udom in ponujajo na prodaj neudom po 10 sld. v XV. zvezku, 16° str. 79. Kar je Slovenec nedavno omenil, potrjuje se prav očitno v pričujoči knjižici, v kateri so sestavki: a) Velik zdravnik je prišel z nebes, ker velik bolnik je ležal na zemlji to je prilika o usmiljenem Samarijanu, katero je spisal profesor Jos. Marn; b) Pomen mučenništva v krščanstvu, spisal Fr. Krek, bogoslovec; c) Nekoliko o sv. rešnjem telesu — kako je ta skrivnost našim naturnim, srčnim željam primerna, resnična in vtrjena, kako iz nje odsiva modrost in ljubezen Božja, in kake dolžnosti nam naklada, spisal dr. Ant. Jeglič; d) V pregnanstvu. Prizor iz Krizostomovega življenja, deloma v pesniški obliki, spisal A. Kalan, bogoslovec. Dobro vestí kličemo Slovincem o tej knjižici: Vzemite in berite, vzlasti mladenči in mladenke, tudi olikanci, in ne bode vam žal!

Einstecker-Kalender

Ausgabe für Oesterreich-Ungarn.

Für das Jahr 1881.

Einundvierzigster Jahrgang.

80 Quart-Seiten. Reich illustriert.

Mit 250 Gratis-Prämien im Werthe von 1500 fl.

Preis der Ausgabe I mit Stempel 25 Kr.

„ „ „ II „ Stempel 30 Kr.

Vorräthig bei: Kathol. Buchhandlung,

(10)

Laibach.